

Barbara Langner

nauczyciel konsultant

Łódzkie Centrum Doskonalenia Nauczycieli i Kształcenia Praktycznego

langnerb@wp.pl

Gdzie są biblioteki szkolne XXI wieku? Rzecz o komputeryzacji bibliotek szkolnych

Streszczenie: Wśród standardów pracy bibliotek szkolnych podawanych w różnych publikacjach na początku XXI wieku sporo miejsca poświęcono komputeryzacji bibliotek szkolnych: komputerom z dostępem do internetu dla uczniów, komputerom do pracy dla nauczyciela bibliotekarza. W 2022 r. temat jest ciągle otwarty – nie wszystkie biblioteki szkół podstawowych posiadają specjalistyczne oprogramowanie pozwalające na sprawną ewidencję księgozbioru oraz udostępnianie informacji o zbiorach bibliotek uczniom, rodzicom i nauczycielom. W komunikacie wskazano na korzyści wynikające z wyposażenia bibliotek w takie programy, podkreślając, że pełna komputeryzacja to standard pracy współczesnych bibliotek szkolnych.

Słowa kluczowe: biblioteki szkolne, komputeryzacja

Komputeryzacja biblioteki to nie tylko kilka komputerów z dostępem do internetu przeznaczonych dla uczniów, ale przede wszystkim komputer dla bibliotekarza oraz profesjonalny program dla biblioteki. Faktem jest, że programy te nie są tanie. Mimo to stopniowo od wielu lat wprowadzane są do szkół, jednak proces komputeryzacji bibliotek szkolnych postępuje zbyt wolno.

W jednym z miast wojewódzkich w roku 2021 tylko 30% bibliotek szkół podstawowych miało takie programy. W szkołach ponadpodstawowych wyglądało to znacznie lepiej – 95% nauczycieli bibliotekarzy potwierdziło korzystanie z programu bibliotecznego. Najczęściej spotykane w bibliotekach szkolnych programy – MOL, MOL NET, LIBRUS, Progman – pozwalają tworzyć inwentarze książek i podręczników, rejestry wypożyczeń, katalog alfabetyczny i działowy, przeprowadzać w sposób łatwy skontrum (kontrolę księgozbioru). Zasoby bibliotek szkolnych to od 2,5 do 15 tys. książek (przeciętnie 6 tys.), broszur, materiałów audiowizualnych. Należy dodać, że od 2014 r. nauczyciele bibliotekarze szkół podstawowych zajmują się dystrybucją podręczników, materiałów edukacyjnych ćwiczeniowych. Książki przeznaczone na trzyletni okres użytkowania również należy ewidencjonować, czyli wpisać do inwentarza podręczników, opracować formalnie (nadać im numery, opieczetować) i przygotować do udostępniania. Ich wartość należy systematycznie uzgadniać z księgowością. Każdego roku we wrześniu przez ręce nauczycieli bibliotekarzy szkół podstawowych przechodzi przeciętnie 7 tys. egzemplarzy podręczników i ćwiczeń, które są opracowywane i wypożyczane uczniom. Przykładowo – wartość nowych podręczników i ćwiczeń dla dwóch klas pierwszych (45 uczniów) wynosi ok. 15 tys. zł. Należy przypomnieć, że bibliotekarze za podręczniki i wszystkie książki znajdujące się w bibliotece są odpowiedzialni materialnie.

Od wielu lat nie ma norm zatrudnienia, które wiązałyby wielkość etatu z liczbą uczniów w szkole czy wielkością zbiorów. Na przykład w większości łódzkich bibliotek szkolnych pracuje jeden nauczyciel bibliotekarz na jeden etat, ale są też biblioteki, gdzie przyznano tylko ½ etatu. W efekcie

bibliotekarze kosztem zdrowia i rodziny opracowują tysiące podręczników oraz książek w sposób właściwy dla XIX-wiecznej buchalterii, czyli piórem, ołówkiem i gumką.

W 2021 r. nawet małe sklepiki mają programy magazynowe, należy więc zadać pytanie, dlaczego w bibliotekach szkolnych jest to ciągle rzadkość? A programy takie pozwalają uporządkować księgozbiory. Dyrektor szkoły na bieżąco ma wgląd w stan księgozbioru oraz wykaz podręczników. Umieszczenie linku do katalogów na stronie internetowej pozwala uczniom i nauczycielom zapoznawać się z ofertą biblioteki szkolnej, zamawiać książki (bardzo dobrze się to sprawdziło w czasie nauczania zdalnego). W oparciu o komputerowe katalogi bibliotekarze i nauczyciele mogą prowadzić zajęcia z uczniami doskonalące umiejętności wyszukiwania informacji oraz przygotowywania bibliografii. Przydatność programów dla bibliotek w zakresie dystrybucji podręczników w szkołach podstawowych jest nieoceniona, co podkreślają bibliotekarze użytkujący takie programy. Nauczyciele bibliotekarze są świetnie przygotowani w zakresie technologii IT. W okresie pandemii nie marnowali czasu, uczestniczyli w wielu szkoleniach, znają podstawowe programy i aplikacje służące do prowadzenia dokumentacji finansowo-księgowej biblioteki oraz do przygotowywania ciekawych materiałów promujących książki.

Udostępnianie uczniom cyfrowych zasobów internetu oraz wykorzystanie technologii IT w zarządzaniu księgozbiorem powinno być standardem biblioteki szkolnej XXI w. Nauczyciele bibliotekarze od wielu lat cierpliwie na to czekają.